

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ХУДОЖЕСТВЕНАТА РЕЧ

ТРОПИ – думи и изрази, употребени в преносен смисъл:

- ✓ **метафора** – пренасяне на черти от един субект върху друг въз основа на прилика между тях, свързваща прякото и преносното значение на думите /златни лъчи; желязна ръка; гърмят окови/
- ✓ **епитет** – художествено определение на съществен признак на предмет или явление /юнашка майка; светла вяра; тази вечер Витоша е тъй загадъчна и нежна/
- ✓ **сравнение** – съпоставяне на предмет, лице, картина с други въз основа на общ за тях признак /гласът ми да премини тихо като през пустиня, изсъска като змия, очи като звезди/
- ✓ **метонимия** – названието на един предмет се заменя с название на друг поради вътрешна връзка между тях /прочетох целия Вазов; каквото сабя покаже; изпих цяло шише/
- ✓ **синекдоха** – названието на един предмет става чрез отделна негова част или обратното /родна стряха; бащино огнище/
- ✓ **олицетворение** /персонификация/ - приписване на човешки черти върху предмети, животни или природни явления, одушевяване на неживата природа / гората заплака; усмихнати звезди викат отгоре:”Браво, човек!”/
- ✓ **алегория** – иносказание /да се говори едно, а да се разбира друго/, нравствено човешко качество се изразява чрез предмет или животно /лъв – сила; лисица – хитрост; заек – страхливост/
- ✓ **символ** – условен знак за обозначение или възприемане на обект, идея, образ; цвятова символика, символика на имена /бял цвят – символ на чистота; черен – на мъката/
- ✓ **литота** – съзнателно умалвяване на размери, качества, действия /очите са две черни точки; капка кръв не беше останала на лицето й/
- ✓ **хипербола** – съзнателно преувеличаване на размери, качества, действия /хиляда пъти обяснявах; сто пъти ти звънях/
- ✓ **ирония** – насмешка, осмиване чрез привидно утвърждаване, като полуприкрито се изразява емоционално негативно отношение.
- ✓ **парадокс** – находчив израз с ироничен нюанс, с характер на извод или заключение, изграден върху две вътрешно или външно противоречиви мисли, които са логически несъвместими.

ФИГУРИ – синтактично обособени изрази, чрез които се изразява мисъл, чувство, настроение:

- ✓ **инверсия** – промяна на обичайния словоред, като определението се поставя след определяемото /либе хубаво; смърт юнашка; език свещен/
- ✓ **повторение** – повтаряне на звукове, думи, изрази, словосъчетания /бяло ми меси по скали, по скали и по орляци; станах ази хайдутин, хайдутин, майко, бунтовник/
- ✓ **анафора** – повтаряне на едни и същи думи и изрази в началото на стиховете / Език свещен на моите деди, език на тая, дете ни роди.../
- ✓ **епифора** – повтаряне на едни и същи думи или изрази в края на стиховете /морето шуми – отминава, листата трептят – отминава/
- ✓ **антитеза** – противопоставяне на образи, предмети, явления, чувства /тъжно щеш ти гледаш / това хоро весело; идат като тигри, бягат като овци/
- ✓ **градация** /низходяща, възходяща/- постепенно издигане или понижаване на чувството /пеят, подскачат, смеят се; стъпчи го, прекази го, убий го/
- ✓ **оксиморон** – съчетаване на взаимно изключващи се понятия /сладка смърт; горчиво щастие/
- ✓ **реторичен въпрос** – въпрос, чийто отговор е ясен /Кой не знае Чавдар войвода? / Кой не е чувал за него?/
- ✓ **гротеска** – засилване на някои отрицателни черти, действия и постъпки, които се представят в карикатурен, деформиран вид.
- ✓ **паралелизъм** /образен и синтактичен/ - съпоставяне на два образа или на два синтактично еднакви израза /черней, горо, черней, сестро; аз ще взема черния ти срам, аз ще те обриша от калта, аз хулниците твои ще накажа/